

Stenogrammid

XIII Riigikogu, VIII Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 12.09.2018, 13:00

Toimetatud

13:00 Infotund

1. 13:01 Luureskandaal

2. 13:10 Päästjate ja patrullpolitseinike palgad ning riigi päästevõimekus

3. 13:20 Hariduspoliitika

4. 13:29 Vangidele valimisõiguse andmine

5. 13:35 Idapiiri ehitamine

6. 13:44 Majandusprognoos

7. 13:52 Pedofiilidele määratavad karistused

13:00 Infotund

13:00 Esimees Eiki Nestor

Lugupeetud Riigikogu! Austatud valitsuse liikmed! Infotund. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Infotunnis on kohal 37 Riigikogu liiget.

Teie küsimustele vastamas on valitsuse liikmed peaminister Jüri Ratas, justiitsminister Urmas Reinsalu ja siseminister Andres Anvelt. Annan võimaluse ühe täpsustava küsimuse esitamiseks ning tuletan igaks juhuks meelde, et küsimuse esitamiseks on aega üks minut ja vastamiseks kaks minutit.

1. 13:01 Luureskandaal

13:01 Esimees Eiki Nestor

Esimene küsija on Martin Helme, esimene vastaja peaminister Jüri Ratas. Martin Helme, palun!

13:01 Martin Helme

Aitäh, lugupeetud spiiker! Lugupeetud peaminister! Meil on eelmisel nädalal paljastatud üks Vene agent Eesti sõjaväe kõrgemas juhtkonnas ja seda on esitletud kui tohutut töövõitu. Minu meelest on see pigem väga muret tekitav olukord. Asja teeb veel hullemaks see, et nii luureametkondade juhid kui ka valitsusliikmed keelduvad adekvaatselt arutamast reetmise motivatsiooni üle. Kõik me teame, et Metsavast on reklaamitud kui integratsiooni plakatipoissi ja teda on edutatud selle tõttu, et ometi leidis üks meie oma venelane, keda panna kõrgele kohale. Aga tuli välja, et oma oli ta hoopis ühele teisele riigile. Kas valitsus teeb sellest mingid järeldused? Kas luure teeb sellest mingid järeldused ja hakkab rakendama erilist, tihedamat lisakontrolli ...

13:02 Esimees Eiki Nestor

Aitäh!

13:02 Martin Helme

... sellise taustaga inimestele?

13:02 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Väga auväärt Riigikogu liikmed, kõigepealt ilusat ja edukat uut istungjärku teile! Igal juhul on riigireetmine üks raskemaid kuriteovorme. See on äärmiselt kahetsusväärne, mis on juhtunud. Kui te ütlesite sõna "töövõit", siis ma tahan öelda seda, et minu meelest praegusel juhul on kaitsepolitsei, prokuratuur ja Kaitseväge juhtkond teinud head koostööd ning kuritegu on avastatud. Igal juhul on see kõigile selge sõnum: kes läheb sellisele teele, et soovib Eesti riiki reeta, see varem või hiljem avastatakse. Te küsisite, kas sellest on midagi õpitud. Mind teeb murelikuks tegelikult see, et 5. septembril avaldas Eesti Konservatiivne Rahvaerakond oma koduleheküljel noorteliikumise Sinine Äratus pressiteate, milles on kirjas, et riigireetmist oleks saanud ära hoida, kui Kaitseväge ja riigi jõustruktuurid oleks suhtunud kriitiliselt ohvitseri mitte-eesti päritolusse. Sinine Äratus leiab, et võõrpäritolu tuleb riigisaladusele ligipääsu taotlemisel näha raskendava asjaoluna, mis nõuab täiendavat lojaalsuskontrolli. Kui võis eeldada, et EKRE vanemad, kogenumad liikmed on tasakaalukad ja kutsuvad noori korrale, siis erakonna esimees Mart Helme kinnitas mõned päevad hiljem samu mõtteid ja veendumusi. Auväärt Riigikogu liige kutsus üles raskendama teisest rahvusest kõrgete riigiametnike töölevõtmist ja tegema rangemat kontrolli ning nimetas kõiki teisest rahvusest Eesti kodanikke Kremli loodud vähkkasvajateks. Põhiseaduse § 12 on järgmine: "Kõik on seaduse ees võrdsed. Kedagi ei tohi diskrimineerida rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, samuti varalise ja sotsiaalse seisundi või muude asjaolude tõttu." Ma loodan, et see on üks, millest tuleks õppida.

13:05 Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, täpsustav küsimus, palun!

13:05 Martin Helme

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Jaa, ma arvan – seal põhiseaduses ei ole küll kirjas –, et kedagi ei tohi diskrimineerida ka selle eest, et ta on tuimaks tegevalt rumal. See jutt, mida rääkisite praegu teie ja mida räägib kogu meie n-ö ametlik propaganda, on lihtsalt tuimaks tegevalt rumal. Me keeldume nägemast riske. Meil on vahele võetud umbes 20 agenti või luurajat, kellest 14 või 15 on olnud venelased. Kui praegu ei tehta mingeid järeldusi sellest, et inimesele, kelle isa ja vanaisa on ka Eesti iseseisvuse vastu võidelnud, on tema rahvus motivaator, oluline osa tema identiteedist, siis inimesed kõrgetel kohtadel julgeolekualase sensitiivse informatsiooniga, kes ei ole eestlased, on lisarisk. Kui sellest ei tehta järeldusi, siis te ju põhimõtteliselt suunate meid järgmistele suurtele luurekatastroofidele. Kas te seda mõistate?

13:06 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma jätkan sellega, mida põhiseadus ütleb. See ütleb ju seda, et rahvusliku, rassilise, usulise või poliitilise vihkamise, vägivalda ja diskrimineerimise õhutamine on seadusega keelatud ja karistatav. Samuti on seadusega keelatud ja karistatav õhutada vihkamist, vägivalda ja diskrimineerimist ühiskonnakihtide vahel. See, mida te esile toote, on minu meelest lausa õõvastav, kui te ütlete seda, et osa Eesti elanikkonnast siia ühel, teisel või kolmandal põhjusel ei kõlba. Nagu ma ütlesin, riigireetmine ei ole seotud sellega, missugune on selle inimese kodune keel või emakeel. Riigireetmine on seotud isikuomadustega, kahjuks negatiivsete isikuomadustega.

Nagu ma ütlesin, tegemist on väga kahetsusväärse juhtumiga, aga ma igal juhul – vastupidi teile ja teie erakonna mõttele – tunnustan Eesti kaitsepolitseid, prokuratuuri, aga ka Kaitseväge juhtkonda, et see asi on avastatud ja kõrvaldatud. Minu arvates see, et kaitseminister Jüri Luik on moodustanud ka vastava komisjoni, mida juhib Kaitseministeeriumi kantsler, ja et komisjon peab hindama, kui suurt kahju on Eesti riigireeturi tegevuse tõttu kannatanud, näitab väga operatiivset käitumist peale selle juhtumi päeavalgele tulekut. Ma arvan, et õigesti Eestis ühiskonda rahvuse pinnalt ja siduda seda riigireetmisega on väga vale ja kahjuks tuleb öelda, et ka väga ohtlik samm. Ma loodan, et EKRE toetajad ja teie valijad soovivad näha Eestit tugeva riigina, ühtse riigina, mitte lõhutud ja lammutatud riigina.

13:08 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, palun!

13:08 Mart Helme

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Te ei saa mitte millestki midagi aru. Ja ilmselt poliitilistel põhjustel, sest teie erakonnal on teatavasti koostööleping Ühtse Venemaaga, teie valijaskonnast enamuse moodustavad vene rahvusest inimesed ja selge see, et selles olukorras te keeldute tõele näkku vaatamast. Kas te olete lugenud sellist raamatut nagu "Mitrohhini arhiiv"? Vaat, lugege! Siis te saate teada, mismoodi töötavad Venemaa luureteenistused, eriti piirkondades, mis pakuvad neile geopoliitilist või muud huvi. Lugege seda raamatut ja võib-olla see natukene hajutab teie poliitilist pimedust sõna otseses mõttes.

Peale selle, lubage, ma teen teile märkuse. Teil on ärritav komme panna sõnu suhu oma poliitilistele oponentidele. Meie ei ole riiki reetnud, erinevalt nendest vene rahvusest kõrgetel positsioonidel töötanud inimestest. Kas te tunnistate fakti, et vene rahvus on lisariski moment ja siin ei ole inimõigustega ega põhiseadusega midagi pistmist? See ei ole diskrimineerimine, kui neid põhjalikumalt kontrollitakse ...

13:09 Esimees Eiki Nestor

Küsimuse esitamiseks ette nähtud aeg on ammu läbi.

13:09 Mart Helme

Kas te tunnistate seda realiteeti?

13:09 Esimees Eiki Nestor

Palun jääda ühe minuti piiresse!

13:09 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Minu meelest te õõnestate Eesti riiki. Ma tänan kindlasti lugemissoovituse eest! Ja ma võtan alati Riigikogu liikmete soovitusi tõsiselt, ka teie omasid. Mina annan ka teile väikse tagasihoidliku soovitusel: kui te vaatate korraks veel tõsiselt peale nii põhiseadusele kui ka Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, mis ütleb ju seda, et Riigikogu liige peab oma mandaadis ühelt poolt olema vaba, aga ta peab seisma kõikide piirkondade eest, mitte ainult oma valimispiirkonna eest, ja ta peab seisma kõigi Eesti elanike eest, siis see mõte, mida Riigikogu liige nendest dokumentidest saab, on minu arvates väga oluline. Ja ma usun, et ka nendes sõnades, mida te kasutasite oma küsimuse esitamisel, lahterdades inimesi, kelle kodune keel on kas vene keel või eesti keel, öeldes, et ühed on siia sobilikud ja teised ei sobi siia mitte, ning kui venekeelsed inimesed tahavad kuskile kandideerida, siis nad peavad mingisuguseid tihedamaid sõelasid läbima kui näiteks eesti rahvusest Mart või Jüri, siis see kindlasti ei ole õigusriigi ega demokraatilise riigi aluspõhimõte. Ka siin saalis on teie enda ametikaaslasid vene emakeelega.

13:10 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. 13:10 Päästjate ja patrullpolitseinike palgad ning riigi päästevõimekus

13:10 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru küsib siseminister Andres Anveltilt. Krista Aru, palun!

13:11 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud siseminister! Meie patrullpolitseinike, päästjate ja piirivalvurite palgad on häbiväärselt madalad. Teie olete seadnud üheks oma prioriteediks haldusalas järgmise aasta eelarve läbirääkimistel saavutada just nimetatud ametites märkimisväärne palgatõus. Eile avaldati uus majandusprognoos. Millised on need konkreetsete summad, mida te lähete eelarveläbirääkimistes küsima patrullpolitseinikele, päästjatele ja piirivalvuritele? Kas te saate meile nimetada, milline on teie taotlus?

13:11 Siseminister Andres Anvelt

Aitäh! Kõigepealt soovin ka lugupeetud Riigikogule head hooaja algust. Aga nüüd, lugupeetud rahvasaadik proua Aas, teie küsimuse vastuse juurde. Vastab tõele, et kui me räägime sellest, mis on lähiaastatel meie sisejulgeolekuvaldkonna kõige suurem väljakutse, siis see on meie inimeste hoidmine ja uute inimeste värbamine. Üks põhiline nende inimeste motivaator on sissetulekud. Juba kevadel, riigi eelarvestrateegia läbirääkimistel me leppisime heade koalitsioonipartneritega kokku ka paljud palka puudutavad küsimused. Ja RES-i läbirääkimiste tulemusel ja riigieelarve eelnõu ettevalmistamisel on praeguseks kokku lepitud järgmises. Politsei- ja Piirivalveameti palgatõusuks olen mina tulevaks aastaks palunud 12,9 miljonit eurot, mille abil on võimalik tõsta kõigi PPA töötajate põhipalka 10%, keskmiselt küll, kuid kindlasti see niimoodi toimima ei hakka. Kõige rohkem tõuseb just eesliinitöötajate, eelkõige patrullpolitseinike ja piirivalvurite palk. Ehk kui praegu on minimaalne põhipalk 1075, siis edaspidi hakkab see olema 1280 eurot. See on minimaalne, aga on regionaalselt täitsa erinev, kuna on olemas ka regioonitasud. Näiteks, Ida-Virumaal saab patrullpolitseiniku palgaks tööle hakkamise hetkel 1700 eurot, Tallinnas natuke vähem ja lääne või, ütleme, lõuna pool, kus inimeste värbamise vajadus on väiksem, natuke teistsugune. Ja ruttu ette rutates, kuna mul hakkab see küsimuse aeg lõppema, siis ... Ma vastan lisaküsimuse all, sest mul on aeg täis.

13:13 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun täpsustav küsimus!

13:13 Krista Aru

Aitäh! Härra minister, mina olen Krista Aru, mitte Aas. (Naer saalis.) Ja nüüd ma tahaksin teile esitada teise küsimuse. Te nimetasite – tõesti väga kiirustades – need keskmised soovitatavad palgatõusu summad, milleni peaks jõudma keskmine põhipalk ilma tulemustasuta, kuid ma küsin siia juurde. Päästeameti puhul on tegelikult väga oluline ka päästevõimekuse tagamine. Kas ja kui selgelt olete te nüüd, kui me tõstame inimeste palkasid, läbi rääkinud selle päästevõimekuse tagamiseks ja hoidmiseks vajaliku ressursi, arvestades siia juurde selle, et inimesed hakkavad vananedes paratamatult meil kiiresti pensioneeruma – just see seltskond, kes on praegu töövõimeline?

13:15 Siseminister Andres Anvelt

Aitäh! Kõigepealt palun siiralt vabandust! Kuna Siseministeeriumi valitsemisalas on ka üks proua Aas, siis ma eksisin. Andke mulle andeks! Ma pean teile ütlema, ruttu kõrvalepõikeks, et minu endaga juhtub seda peaaegu üle päeva – isegi täna üks ajakirjanik pöördus minu poole järjekordselt "härra Jaan Anvelt". Ma ei võta seda väga südamesse, olen sellega harjunud.

Aga tulles teie küsimuse juurde, mis on väga hästi püstitatud ja väga õige, ma tahan öelda, et just päästjate poole pealt – räägin praegu päästjatest, mitte päästeametnikest, kes töötavad ka suures aparaadis – tuleb järgmisel aastal palgatõus 23,6%. Ehk me liigume selleni, et keskmine palk ilma lisatasudeta – normaalsest graafikust tulenevad alati ka lisatasud, sest inimesed peavad omavahel kokku leppima, kes töötab nädalavahetusel, kes töötab öisel ajal jne – hakkab olema 1000 eurot, nii nagu ma ka kevadel lubasin. Kindlasti, kui lisada sinna kõikvõimalikud lisatasud, siis me oleme arvestanud, et 11% tuleb veel sinna juurde, nii et 1100–1150 eurot. Jah, see ei ole see, mida me kohe tahaksime, aga see on suur hüpe ja võib öelda, et Eesti lähiajaloo üldse esimene kord, kui me päästeametnike ja päästjate palka tõstame.

Mis puudutab päästevõimekust, siis see ongi üks alus. Me oleme viimastel aastatel ostanud eri fondide kaudu head tehnikat, me oleme pannud päästevõimekuse hoidmiseks ka riigieelarvesse igal aastal 3 miljonit varustuse ostmiseks. Aga, järjekordselt, oluline on inimene. Õnneks ma julgen teile öelda, et vaadates ka viimaseid sisseastumiskatseid ja vastuvõttu Sisekaitseakadeemiasse, siis politseis on olnud see umbes 3,5–4 inimest ühele kohale – oleneb, kas kõrgharidus või kutseharidus –, päästes on see umbes 2. Nii et noortel soovi on. Meie kohustus on siin tagada nendele sotsiaalne garantii ja teine asi on kindlasti ka varustus. Ma olen suhteliselt optimistlik, sest see vahe, 150 miljonit, mis on puudu, hakkab vähenema.

13:17 Esimees Eiki Nestor

Kui see küsijat ja vastajat lohutab, siis ütlen, et ka mina olin eile Õhtulehes Siim Nestor, järjekordselt, nii et ... Külliki Kübarsepp, palun!

13:17 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea esimees! Hea minister! Päästevõimekust aitavad meil tagada ka vabatahtlikud päästjad. See on oluline inimressurss. Vabatahtlikud päästjad nägid väga palju vaeva, korjasid toetusallkirju enda palgatõusuks, käisid läbi erinevad poliitilised jõud. Kas te saate nüüd öelda, milliseid summasid te läbirääkimistele küsima lähete vabatahtlike päästjate palgafondi? Neil on veel üks väga suur probleem: tehnika ja hoonete ülalpidamine on kallis.

13:17 Siseminister Andres Anvelt

Aitäh! Siin peaks kohe ära õiendama ühe asja: vabatahtlikel päästjatel pole kunagi olnud palka, see eristabki vabatahtlikke kutselistest. Küll on olemas riigi toetus, mille komponendid on erinevad. Näiteks see, mis puudutab n-ö pearaha, väljasõite, väljasõitude arvukust jne, neid komponente on palju. Ennetustöö on üks komponent, mida ma olen toonud juurde viimasel aastal. Jällegi, juba valimisprogrammis lepidi nii kokku ja me oleme need summad ka eraldanud, igal aastal pool miljonit lisarahastust just nende komponentide suurendamiseks. Ennetustööle on vabatahtlikud rohkem panustanud, tänu sellele, et summa on tunduvalt suurenenud, ühe visiidi tasu ühe riskiperekonna juurde peaaegu kümme korda.

Näiteks seesama põhimõte, et kutseliste transpordivarustus läheb üle vabatahtlikele, aga see ei ole kindlasti sunniviisiline. Veel kord rõhutan, et see on vabatahtlik. On olnud palju läbirääkimisi, kes mis masinat tahab. Jällegi, nende, ütleme, uute vanade masinate puhul – kümme aastat vana päästeauto ei ole tegelikult väga vana – osa sellest poolest miljonist, mis on lisaks tulnud, st ei ole baasrahastus, sisaldab ka seda, et Päästeamet korraldab teatud remondibaasi. Kindlasti pean rõhutama seda, et vabatahtlike päästjate puhul on tähtis roll ka kohalikel omavalitsustel, kes toetaksid seda süsteemi, aitaksid riigi kõrval kaasa näiteks nende kinnisvara hooldamisel ja ülalpidamisel. Ma julgen öelda, et väga paljud kohalikud omavalitsused seda ka aktiivselt teevad.

13:20 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. 13:20 Hariduspoliitika

13:20 Esimees Eiki Nestor

Järgmisena küsib Jürgen Ligi, vastab peaminister Jüri Ratas. Palun, Jürgen Ligi!

13:20 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra peaminister! Me tegime eelmisel aasta ettepaneku – ega ole sellest loobunud – viia Eesti kool ja lasteaed üle eesti keelele ja muuta ühtseks süsteemiks, eraldatus ära lõpetada. Teie koalitsioonipartnerid, nimeliselt Marina Kaljurand, Jevgeni Ossinovski ja Rainer Vakra, on andnud selle kohta väga teravaid hinnanguid, nimetanud seda lõhestamiseks, hirmutamiseks, provokatsiooniks, võitluseks oma laste vastu jpm. Teiselt poolt on IRL nimetanud seda küüniliseks, rääkinud eesti keele õpetamisest. Nüüd, viimasena on nende esimees öelnud, et ei anna oma lapsi eksperimendi kätte. Öelge palun, mis on teie valitsuse poliitika selles valdkonnas! Kas te olete nõus eestikeelse ühtse haridussüsteemiga?

13:21 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt tänan selle küsimuse tõstatamise eest infotunnis. Minu meelest see on väga positiivne, austatud Riigikogu liige Jürgen Ligi, et te keeleõppe, eesti keele parema õppe pärast muretsete. Minu meelest see näitab ka kõige paremas mõttes teie julgust ja küpsust selle teemaga edasi minna. Kui teie olite haridusminister, võib-olla siis ei olnud neid võimalusi. Praeguse koalitsiooni kohta ma julgen väita, et nii sotsiaaldemokraatidele kui ka Isamaale ja Keskerakonnale on olnud väga oluline eesti keele õpet toetada, parandada, tõsta selle kvaliteeti ja mitte ainult lausetes või paberil, vaid ka reaalses tegevustes. Minu meelest see oli väga sümpaatne, et te nimetasite hariduse telge, seda esmast. See ongi see, minu meelest, kus me peame kõige paremas mõttes ambitsioonitasandit tõstma,

lasteaiad. Me oleme praeguses valitsuses näinud ette lasteaedades reaalse programmi, millega tuua igasse rühma juurde õpetaja, kes kõneleb eesti keeles venekeelsetes lasteaedades. See on saanud ka ju rahastuse järgmiseks aastaks 1,5 miljonit ja selle aasta sügisest see stardib. Tegemist on programmiga, mis näeb ette professionaalse eestikeelse õpetaja igasse vene õppekeelega lasteaiarühma. Teine samm, mida ametis olev valitsus on teinud, on see, et uuel õppeaastal saab vähemalt 150 Ida-Virumaa lasteaiaja üldhariduskooliõpetajat tasuta B2- ja C1-taseme eesti keele koolitust, et sooritada nõutav tasemeeksam. Ka seesama eesti keele majade käivitamine. Kõik see aitab sellele kaasa.

13:23 Esimees Eiki Nestor

Jürgen Ligi, täpsustav küsimus, palun!

13:23 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra peaminister! Ma väga lootsin, et te ei astu jälle selle reha otsa ega hakka eestikeelse õppe asemel rääkima eesti keele õppest. Juba eelmise aasta inimarengu aruanne rõhutas, et asi ei ole eesti keele õppes ega isegi mitte keeleõppes, vaid koosõppes, st mitte õppekeeles, vaid koosõppes, eesti keeles õppes. Veel kord palun vastata küsimusele, kas te olete nõus, et Eesti haridussüsteem alates lasteaiast tuleks muuta eestikeelseks ja lahutatud lõhkuda, et lahti saada nendest probleemidest, mis ulatuvad ka julgeolekuni välja. Ärge alahinnake seda küsimust, et statistiline seos – te küll eitasite – riigireetmise ja eraldatuse vahel eksisteerib. Lihtsalt ei tohi omistada kellelegi reetmist keele põhjal – see oli teie veidi mööda vastamine üle-eelmisele küsijale. Aga öelge, kas te olete eesti keele, Eesti haridussüsteemi liitmise poolt.

13:24 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! See, mis te praegu esile tõite, on paralleel EKRE esimehe Mart Helme küsimusega. Eks neid paralleele teie ja EKRE vahel on ju rohkemgi. Ja ma mõistan seda. Aga minu meelest te ise ka oma praeguses küsimuses ütlesite, et seda ei saa mitte kunagi viia rahvuspõhiseks, see tuleneb isikuomadustest. See, mis keeles keegi räägib, see ei ole praegusel juhul määrav. Siiralt arvan seda. Nüüd see hariduseküsimus. Mina arvan, et eesmärk on meil üks. See eesmärk on tegelikult minna edasi eesti keele õppe palju parema kvaliteediga. Kui te räägite sellisest ühendkoolist või koolist, kus eesti- ja venekeelsed õpilased õpivad koos, siis neid näiteid meil ju Eesti haridusmaastikul juba on. Näiteks Kunda, näiteks Kehtna jne. Minu meelest on oluline, et me teeme kõik selleks – tegelikult see signaal vene kogukonnast tuleb ja see on ju positiivne –, et soovitakse panna oma lapsi õppima Eesti haridussüsteemi. Kui me räägime koolidest, kui me räägime põhikoolist, siis soov panna oma laps eestikeelses kooli on järjest enam tõusuteel. Probleem on selles, et võib-olla ei suudeta piisavalt lapsi nendesse koolidesse vastu võtta. Küsimus on selles, et kas meil on piisavalt õpetajaid ja kas meil on piisavalt õppematerjale. Selle kõigega me tegeleme realselt iga päev. Igal juhul sõltub lapse hea käekäik minu meelest sellest, kui kvaliteetne on Eesti haridussüsteem, sh eesti keele õpe, ja seda tuleb igal juhul kahe käega toetada.

13:26 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

13:26 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Ma arvan, et siin on väga palju praktilisi detaile, kui rääkida üleminekust täielikult eestikeelsele õppele. Kas valitsusel on ka mingisuguseid hinnanguid selle kohta, kui palju selleks läheb vaja õpetajaid ja kui palju on vaja juurde palgaraha? Ma usun, et see 1,5 miljonit, millest te praegu räägite, on hoopis teise tasandi asi. Kui kaua see võib aega võtta? Peale selle, tõenäoliselt on nii, et kui näiteks eesti- ja venekeelsed lapsed on ühes koosluses ja minnakse üle täielikult eestikeelsele õppele, siis peab vaatama, milline peaks olema laste vahekord, et see üldse toimida saaks, sest on ilmselt ka mingisugune kollektiivi proportsioon, mille puhul üleminek ühele keelele ei ole võimalik, kui dominantne keel on hoopis teine.

13:27 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Me oleme tõesti võtnud endale väga ambitsioonika eesmärgi. Nagu ma ütlesin ka austatud Riigikogu liikme Jürgen ligi küsimusele vastates, seesama programm, professionaalne eestikeelne õpetaja igasse vene õppekeelega lasteaiarühma, peaks tähendama üle 600 inimese, sest kõikidesse venekeelsetesse lasteaiarühmadesse on vaja ühte inimest. Sellega me stardime. Selles mõttes on teil täiesti õigus, et 1,5 miljonit eurot seda ei kata. Lasteaed on üks pool, aga ma arvan, et see on väga oluline, ütleme, alguspunkt selles ketis või ahelas. Kui inimene lõpetab 12. klassi, siis tal on hea või väga hea eesti keel ja keeleoskus ei saa olla takistuseks kõrghariduse või ka kutsehariduse omandamisel, ameti omandamisel. Sealt edasi tuleb tööjõuturg. Sellega me tegeleme.

Kindlasti need täpsemad analüüsid, kui te küsite, kui palju see tähendab rahaliselt põhikooli ja gümnaasiumi kohta, saab teha ja summad välja arvutada. Ma usun, et kõige õigem on esitada see küsimus Haridus- ja Teadusministeeriumile. Nii et kui te küsite, milline oleks tulevikus see vahekord, kui palju võiks koolis olla vene emakeelega või eesti emakeelega õpilasi, siis ma arvan, et see suund, mille poole liikuda, koos konkreetsete tegevustega, on loomulikult õige. See ei tähenda minu meelest seda, et me peaksime lõpuks jõudma selleni, et me hakkame ära kaotama näiteks prantsuse lütseumit või inglise kolledžit. Tekib küsimus, kas on veel mingid keeled, mis jäävad. Näiteks, me teame, et pealinnas on kaks kooli, mis on saksa keele kallakuga.

13:29 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. 13:29 Vangidele valimisõiguse andmine

13:29 Esimees Eiki Nestor

Küsib Mart Helme, vastab justiitsminister Urmas Reinsalu. Palun, Mart Helme!

13:29 Mart Helme

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Olete tulnud Justiitsministeeriumis välja ettepanekuga, et kergemat karistust kandvad vangid võiksid saada valimisõiguse. Minu küsimus ei ole seotud selle õiguse kahtluse alla seadmisega. Kuidas te aga selgitate selle praktilist elluviimist? Kas vangidele viiakse kongi valimiskast või viiakse nad konvoi saatel valimisjaoskonda? Kas see kord on teil ka juba kokku lepitud või paika pandud?

13:30 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh, lugupeetav küsija! Minu seisukoht on, et vangide valimisõiguse keelu põhimõte, nagu põhiseadus seda võimaldab, peab Eesti riigis säilima. Nii on see olnud Eestis kogu vabanemisjärgse aja jooksul. 2015. aastal tegi Riigikohus otsuse, milles ütles, et lausaline vangide valimisõiguse keeld on põhiseadusvastane. Sellepärast on kerkinud reaalne oht, et Riigikogu järgmiste valimiste kontekstis võib Riigikohus tühistada selle lausalise vangide valimisõiguse keelu, ning võib tekkida olukord, kus raskeid kuritegusid sooritanud kurjategijad, sh riigireeturid, hakkavad otsustama riigi ja maa poliitilise tuleviku üle. Seda ei saa kindlasti lubada. Seetõttu olen ma pakkunud välja parlamendi põhiseaduskomisjonile kaalumiseks ühe mõtte, millega kõige minimaalsemal moel, paarikümnele isikule valimisõigust andes on võimalik säilitada valimisõiguse keeld 2000-le. Kindlasti saab siin leida erinevaid kombinatsioone. Kui parlamendi poliitilised jõud arvavad põhiseaduskomisjonis vajaliku olevat seda mitte teha ja riskida Riigikohtu võimaliku käitumisega, mis põhineks tema 2015. aasta otsusel, siis mingi muutus aset ei leia. Sel juhul Vabariigi Valitsus ega Justiitsministeerium mingit sellekohast seaduseelnõu parlamendile esitada ei soovi.

Mismoodi hakkaks see valimine toimuma? Täpselt samamoodi, nagu praegu on valimisõigus näiteks arestimajades või ka vahi all olijatel, aga mitte kohtus süüdi mõistetud isikutel. Küllap on võimalik, et nende paarikümne isiku puhul – kui parlament arvab heaks seda teha – näeb protseduur välja täpselt samamoodi, et protseduur käib valimiskastiga. Kindlasti nende paarikümne isiku puhul, kui nende valimisõigus realiseerub, on nii nagu ka praegu sadade vahi all olevate isikute puhul, keda kohtus ei ole süüdi mõistetud, et keegi ei hakka neid massiliselt kuhugi valimisjaoskondadesse tassima.

13:32 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, palun!

13:32 Mart Helme

Aitäh! Mul on täiendav küsimus. Kas neile kehtib ka sellisel juhul eelvalimise ja e-valimise kord ja kuidas seda läbi viiakse?

13:32 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Nagu ma rõhutasin, Justiitsministeeriumi ja minu kindel veendumus on selline: põhimõte, et vangide valimisõiguse keeld Eesti riigis säiliks, peab jääma maksma. On oht, et Riigikohtu 2015. aasta otsuse valguses võib Riigikohus tunnistada põhiseadusvastaseks selle lausalise keelu ja nii omandavad kõik isikud õiguse valida. Seda ohtu tuleb maandada. See on minu hoolsuskohustus, kuna ma arvan, õigluse ja õigusriigi huvides on mõistlik lähtuda sellest, et isikud, kes on tõstnud käe selle või teise riigi inimeste vastu või ka nende vara vastu, ei tohiks tegelikult osaleda poliitilise võimu kujundamises. Mis puudutab valimisõiguse teostamist eelvalimistel ja elektroonilistel valimistel, siis kõik need valimisliigid, mis on praegu isikutel, kes on vahi all, aga pole kohtus süüdi mõistetud, või on arestimajades, selle täienduse koha pealt rakenduksid, kuna tuleb võtta arvesse seda piirangut, et nad ei saa ruumiliselt vabalt ringi liikuda.

13:33 Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, palun!

13:33 Martin Helme

Aitäh, lugupeetud spiiker! Hea justiitsminister! Kas te natukene mul aitate mälu värskendada selle Riigikohtu lahendi koha pealt? Kas mul on õigesti meeles, et Riigikohus põhjendas oma otsust peamiselt mingite rahvusvaheliste normidega? Ehk siis see ei olnudki mitte niivõrd Eesti põhiseadusest tulenev vaidlus, vaid mingite rahvusvaheliste konventsioonide vaidlus?

13:33 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Teil on täitsa õigus. Kuna Eesti põhiseadusest tuleneb iseenesest õigus kinnipeetavate valimisõigust piirata, siis Euroopa Inimõiguste Kohus on leidnud mõningates lahendites, et lausaline keeld on vastuolus Euroopa inimõiguste konventsiooniga. Eesti riik ei ole selle praktika alusel pidanud oma õigusvaate alusel mõistlikuks ega vajalikuks seda realiseerida. Ma olen seda seisukohta jaganud siis, kui ma olin põhiseaduskomisjoni esimees ja lükkasin sellesisulised taotlused tagasi. Nüüd on olukord muutunud, kuna Euroopa inimõiguste konventsiooni jõustava Euroopa Inimõiguste Kohtu otsused ei ole vahetult realiseeritavad konkreetsete muudatustena Eesti õiguskorras või seadustes. Aga olukord on muutunud just nimelt seetõttu, et Eesti Riigikohus on oma viitega asunud tõepoolest selle konventsiooni suhtes vastupidisele seisukohale, kui Eesti seadusandja vastuvõetud lausaline keeld ette näeb.

13:35 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. 13:35 Idapiiri ehitamine**13:35 Esimees Eiki Nestor**

Küsib Külliki Kübarsepp, vastab siseminister Andres Anvelt. Palun, Külliki Kübarsepp!

13:35 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea esimees! Hea minister! Meil on riiklikul tasandil plaanis ehitada peaaegu üheaegselt valmis kaks suurt objekti: üks on Rail Baltic ja teine on idapiir. Õiguskomisjonis oleme suve jooksul idapiiri küsimust põhjalikumalt arutanud ja mõned rahvasaadikud on ka teilt kirjalikke küsimusi küsinud.

Endiselt jääb õhku suur küsimus: kas praegused kalkulatsioonid, mis on tõusnud kaks ja pool aastat tagasi arvestatud 70 miljonilt eurolt 320 miljonini, on endiselt pädevad? Miks on vahe niivõrd suur? Kusjuures lahknevus seisneb selles, et see 320 miljonit on kalkuleeritud seitsme aasta peale, 2023. aastani. Samas ütlete, et reaalselt võtab ehitus aega 11 aastat. Mis on tegelik piiri väljaehitamise maksumus? Kui seda arvestust ei ole, siis millal see valmib? Kas me saame siis olla kindlad, et taas ei ole pädevuse-, visiooni- või ajapuudust ning et see on adekvaatne?

13:36 Siseminister Andres Anvelt

Aitäh! Täna muret tundmast Eesti taasiseseisvumisest peale sisejulgeoleku ühe tähtsama investeeringu käekäigu pärast! Kõigepealt, ma tahaksin ära öiendada ühe asja. Läbi meedia on jäänud natukene vale arusaam. On olemas üks kallinemine: 70 miljonilt eurolt, mis oli 2015. aastal ilma mingisuguse sisulise uuringuta esitatud arvestus ja toetus umbmäärasele kalkulatsioonile. Siis polnud tehtud uuringuid, oli olemas üks piiriprojekt, kümne aasta vanune. On olemas ka selle aasta veebruaris juba ametlikult riigihanke kaudu tehtud piiriprojekti kalkulatsioon, 188 miljonit eurot. Nii nagu me valitsuskabinetis kokku leppisime, tehti sellele mitu ekspertiisi. Eraõiguslik firma IB Telora – kui ma ei eksi –, kes pidi tegema kalkulatsioonist ekspertiisi, ütles, et see on väga korrektselt tehtud. Muutus on vähem kui harilikult projektide tegemisel, mõne protsendi ulatuses. Ma palun siin eristada RKAS-i arvestust juhul, kui toimub ehitushindade tõus.

Kui me näiteks vaatame eilset majandusprognoosi, siis on näha, et ehitusturul on palgad, vastupidi, seisma jäänud. See sealtpoolt öeldud 7%, mis võib toimuda, kui on samasugune buum nagu praegu, on väga spekulatiivne. See ei ole praegu üldse mingi kindel summa. Teine asi on see, et piiri ülalpidamine käib täitsa teiselt realt. See 70 miljonit 10 aasta peale on summa, mis läheb jõgede-järvede puhastamiseks, piiripostide vahetamiseks, seadmete kontrolliks. Need ei ole piiriehitusega seotud summad.

13:38 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun täpsustav küsimus!

13:38 Külliki Kübarsepp

Aitäh! Nii palju kommentaariks, et see 7% on ju tingimuslik, sellepärast et ka PPA ja Siseministeeriumi enda ametnikud on mures, et kui Rail Balticut samal ajal ehitatakse, siis tööjõupuudus tuleb meil ühiskonnas päris suur. Kuidas see kriis nüüd lahendatakse? See on teine teema. Aga Riigikontroll on tundnud muret selle üle, et nagu valitsuskabinetis räägitakse, valik tehti kaasaegse piiri kasuks ehk kombineeritud tehnilise valvekorralduse süsteemi kasuks. Miks esitletakse ainult ühte, mis võib olla selline maksimumideaal, mida me siiani Euroopas ei näe? Selles versioonis ehk tänapäevase piiri versioonis võib ju neid tehnilisi lahendusi olla erinevaid. Miks ei ole kabinetile esitatud tänapäeva mudeli erinevaid versioone, vaid on esitatud ainult üks? Ka Riigikontroll, ma saan aru, on sellest häiritud ja seetõttu alustanud auditi tegemist.

13:39 Esimees Eiki Nestor

Aitäh!

13:39 Siseminister Andres Anvelt

Aitäh! Jällegi, siin on natukene kommunikatsiooniviga. Valitsus on arutanud eri variante, küll enne 2015. aastat, kui tehti otsus, et tuleb minna seda teed, et me ehitame välja tehnoloogiatasemega piiri. Sinna on vahepeal lisandunud ainult üks asi elust enesest, see on droonivõimekus – nii droonide allavõtmise kui ka droonidega valvamise võimekus. Mis ma aga tahan siia kindlasti lisada, on see, et me peame lahendama kõige olulisema asja. Tuleb arvestada seda, et meie piiril pole sisuliselt tehtud selle 25–26-aastase taasiseseisvuse ajal mitte mingisuguseid suuri kapitalimahukaid töid. Piirivalvurid ei pääsegi kõigile piiri osadele ligi. Seetõttu üksi selleks, et hakata piiri kaitsmisel, valvamisel ja patrullimisel tehnoloogiat kasutama, on vaja kõigepealt see piir ka looduses väga selgelt läbitavaks muuta. Valikud on ju erinevad. Võib minna Läti teed, kus on peaaegu kolm korda rohkem piirivalvureid. Nead ehitavad aeda täpselt samuti, aga nad ei panusta nii palju tehnilisele võimekusele. Meie jaoks on inimressurss kõige kallim ressurss, sellepärast oleme valinud just tehnoloogia tee. Valikuid on tehtud ja

ka eelmised riigikontrolörid on tegelikult nende valikute juures olnud. Me oleme praeguse riigikontrolöri rääkinud ja kabinetis seda uuesti arutanud.

Küsimus on selles, et Eesti piir peab kõigile nendele riskidele vastu pidama, mis on viimastel kuudel ja aastatel läinud aina teravamaks. Salakaupa on hakatud tooma droonidega. Me näeme näiteks, et praegu on küll kõvasti suurenenud – loodame, et ajutiselt – Vene jalgpallifännide, n-ö fänniviisadega inimeste tulek Eesti piirile. Seepärast me alustamegi piiri ehitust alt nurgast ja läheme, nagu öeldakse ...

13:41 Esimees Eiki Nestor

Aitäh!

13:41 Siseminister Andres Anvelt

Jah, aitäh! See on nii hea teema.

13:41 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun!

13:41 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud siseminister! Me kindlasti toetame idapiiri väga ajakohasel ja tehnoloogiliselt parimal tasemel väljaehitamist, kuid minu küsimus puudutab veel kord rahastust. Kas on alustatud – ja kui on alustatud, siis kui kaugele on jõutud – idapiiri väljaehitamiseks vajaliku rahastuse toe otsimist välisfondidest? Kas te olete alustanud ja kuhu te olete jõudnud? Kui te olete alustanud, siis kas ei võiks omakorda pikendada näiteks seda ehitusaega, sest välisrahade menetlemine võtab aega? Kas see on ka läbi arvatud ja kas see plaan on tehtud?

13:42 Siseminister Andres Anvelt

Jaa, aitäh! See on olnud minu ja minu juhitava ministeeriumi üheks suuremaks väljakutseks, just praegu, kui me valmistume uueks finantsperioodiks. Eile ma just allkirjastasin ka meie märkused kõigi nende eelnõude kohta, mis puudutavad Eesti ettepanekuid, millest komisjon võiks lähtuda finantssuundade loomisel uue Euroopa Liidu eelarve raames. Märgid on praegu selles mõttes positiivsed, et me oleme väga selgelt öelnud, et meie valitsusele on see prioriteet. Ma arvan, et nii on see ka järgmiste valitsustega. Euroopa Komisjon on ju ka väga selgelt välja öelnud seda, et Euroopa julgeolek ja piiri valvamine saab järgmises finantsperioodis suurema sisendi, ka rahalise. Sedasama ütles ka näiteks Juncker oma eilses kõnes, kui ta rääkis, et Frontex peab tugevnema.

Eesti eesistumise ajal me tõstatasime väga olulise teema, mida on kõik riigid kandnud. Mul on hea meel, et järjest on eesistujad kõik n-ö roheline piiri riigid – praegu on Austria, seejärel Rumeenia, Soome. Seal on seesama roheline piiri standard. Ja me oleme saavutanud ka näiteks selle, et Frontex, kes käis meie piiri ekspordina vaatamas, andis sellele väga hea hinnangu. See annab meile tugeva alguspunkti selleks, et meie sedasama piiristandardit edasi promoda. Nii et ma arvan, et meil on väga suur lootus saada ka Euroopa rahastust. Aga rõhutan veel kord, et Eesti piirivalvesse on tegelikult Euroopa rahastust tulnud ka varasematel aastatel kümnetes ja kümnetes miljonites. Viimaseks näiteks võiks tuua ameeriklaste abi, mis läheb piirile, see on viis miljonit dollarit.

13:44 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

6. 13:44 Majandusprognoos

13:44 Esimees Eiki Nestor

Küsib Maris Lauri, vastab peaminister Jüri Ratas. Palun, Maris Lauri!

13:44 Maris Lauri

Aitäh! Härra peaminister! Eile avaldas Rahandusministeerium oma uue majandusprognoosi, mis oli kõikides aspektides varasematest ootustest kehvem. Ja selles valguses ma küsin, kas valitsus plaanib

teha korrektsioone oma tulude laekumise prognoosis. Ma osutan siinkohal eelkõige sellele, et meie aktsiisilaekumised on märkimisväärselt väiksemad, üle 100 miljoni euro, selle tõttu, et nagu rahvakeeles öeldakse, maksud sõidavad Lähti.

13:45 Peaminister Jüri Ratas

Jaa, suur tänu teile selle küsimuse eest! Eks tuleb vaadata, missugune on majandusprognoos ja sellest tulenev fiskaal- või rahandusprognoos. Ja selles mõttes on teema ju oluline. Kõigepealt natukene üldisest. Minu meelest me peame tegema kõik selleks, et meie majandus-, aga ka pangandussektor siin Eestis oleks võimalikult usaldusväärne ja stabiilne ning me ei peaks tegelema teemadega, mis võivad seda majanduse ühte alustala süüa. Loomulikult pean silmas praegust rahapesuskandaali, mis on tõsine oht majanduskeskkonna usaldusväärsusele. Sellised asjad võivad kahjustada ka rahandussektori stabiilsust ja ohustada siseturgu. Usaldusväärne pangandussektor on aga üks olulisemaid majanduse alustalasid. Seetõttu on teie küsimus minu meelest eriti aktuaalne. Nagu me teame, kolme päeva pärast möödub täpselt kümme aastat Lehman Brothersi pankrotist, mis vallandas üleilmse majanduskriisi. Kui rääkida konkreetsest eelarvest – ja te küsisite aktsiisipoliitika kohta –, siis tõsi on see, et valitsus on võtnud vastu põhimõttelise otsuse: järgmise aasta alguses alkoholiaktsiis ei tõuse. Me oleme selle aasta 1. veebruarist ära jätnud poole võrra aktsiisitõusu. Teatavasti eelmine valitsus alustas aktsiisiralliga. Näiteks me oleme vähendanud ka sedasama kange alkoholi aktsiisi. Tõsi on see, et see tähendab varumise, varude muutust. Selle tulemusel võib juba praegu öelda, et see on *circa* 50 miljonit eurot, miinus 48 miljonit eurot. Seda me tagasi keerata ei plaani, nii et selle miinusega tuleb arvestada.

13:47 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Maris Lauri, palun!

13:47 Maris Lauri

Aitäh! Hea peaminister! Ikka ja jälle tekib tunne, et te vist ei kuule, mida teilt küsitakse. Aga see selleks. Ma tahaksin osutada ka sellele, et praegu veel kasvab Eesti majandus oma potentsiaalsest tasemest kiiremini. Selle kõige ilmekam väljendus on see, et meie inflatsioonitase on hästi kõrge. See teeb kindlasti inimestele suurt muret. Samas, kui me vaatame, mis majanduses veel toimub, siis ettevõtete investeeringud vähenevad, mis tähendab seda, et majanduspotentsiaal läheb tulevikus veelgi kehvemaks. Selles kontekstis tundub täiesti kummaline, et valitsus ei tegele mitte tulevikuasjadega, vaid kuumutab majandust üle, toidab inflatsiooni ega kogu reserve. Miks ometi?

13:48 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma ei tea. Kui te ütlete, et majandus kasvab kiiresti, siis on see minu arvates hea sõnum. Mina igal juhul soovin, et Eesti majanduse kasv jätkuks ja see oleks võimalikult kaasav. Praegu on majanduskasv kindlasti kiirem, tänu Eesti ettevõtlusele, kui see, mida me nägime mõned aastad tagasi. Ma küll ei nuriseks selle üle.

Oma küsimuse lõpus te küsisite reservide kogumise kohta. Selle valdkonna spetsialistina te teate ise, et reserve ja võlakoormust ei saa vaadata teineteisest lahus, vaid neid tuleb vaadata koos. See on olnud praeguse valitsuse üks väga selge seisukoht: me vähendame võlakoormust. See põhimõte on sisse kirjutatud, et aastaks 2020 jõuab see 6%-ni. Minu meelest on oluline sõnum ka see, et maksukoormus väheneb umbes 33%-ni aastas. Kui vaadata eilset majandusprognoosi, mis tehti, siis siit võib tuua esile sellised sõnumid: majanduse hetkeolukord on hea, sisemised riskid on väikesed, ülekuumenemisohtu ei nähta.

Tõsi on see, mis te ütlesite inflatsiooni kohta, see on väga selgelt seotud sisseostetava elektriga, näiteks sellega, mis on juhtunud põua tõttu Skandinaavias, eeskätt Norras, kui me räägime hüdroenergiast. Nüüd edasi, minu meelest võib prognoosist leida veel positiivseid sõnumeid. Palgakasv on kooskõlas tootlikkuse kasvuga ja ettevõtete investeeringukäitumine on hetkel konservatiivne. Need on minu meelest kõik head sõnumid. Kindlasti saab eelarve koostatud väga tasakaalukalt.

13:50 Esimees Eiki Nestor

Jürgen Ligi, palun!

13:50 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra peaminister! Ega te ikka majandusinimesi ära ei narri oma möödarääkimistega. Katsuge vastata nendele paarile küsimusele, millele Maris Lauri püüdis teid panna vastama, aga te ei teinud seda. Öelge, kas te olete korrigeerinud oma vaadet, et juba üle potentsiaali kasvanud majandust peab eelarvedefitsiidiga kuumutama. Kas te olete seda korrigeerinud? Ja teiseks, kas te olete korrigeerinud oma lubadusi koalitsioonileppes ja ka valimisteks? Praegu olete te ilmselgelt raha ette ära kulutanud ja kusagilt ei paista tulemas neid tulusid, mida te lubate kulutada.

13:51 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Te teate ju ise endise pikaajalise rahandusministrina, et alusdokument on riigi eelarvestrateegia. Kui te lööte lahti riigi eelarvestrateegia, mille valitsus on vastu võtnud 2018. aasta kevadel, siis see näeb ette, et eelarve on struktuurses tasakaalus ja nominaalselt ülejäägis. Ma ei tea, kust te võtate selle defitsiidijutu. Tõsi on see, et kui me arvestame praegust majandusprognoosi ja seda, mis see tähendab rahandusprognoosile, siis võib selle pinnalt öelda, et eelarve on järgmisel aastal struktuurse tasakaalu lähedal. Aga selleks on ju valitsusel nüüd aega järgmised päevad, see kuu, et auväärt Riigikogule eelarve üle anda ja teha see pingutus, mis tuleneb riigi eelarvestrateegiast. Nii et see väide, et eelarve on defitsiidis, ei ole õige väide. Riigi eelarvestrateegia näeb ette seda, et eelarve on struktuurses tasakaalus.

13:52 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

7. 13:52 Pedofiilidele määratavad karistused

13:52 Esimees Eiki Nestor

Infotunni lõpuni on jäänud 7 minutit ja 20 sekundit. Küsib Jaak Madison, vastab justiitsminister Urmas Reinsalu. Palun, Jaak Madison!

13:52 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Austatud minister! Augusti lõpus tuli jälle teatavaks juhtum, kus üks saripedofiil, kes on rikkunud mitme lapse elu, pääses viiekuulise vangistusega. Reaktsioonina sellele tulite te umbes kümme päeva tagasi välja avaldusega, et karistusi tuleb karmistada – ma olen sellega täiesti nõus – ja kaaluda tuleb ka korduvatel juhtumitel eluaegse vangistuse võimaldamist – sellega olen ka nõus. Samas, lähiminevikus, 7. detsembril algatas konservatiivide fraktsioon karistusseadustiku seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille põhisisu oligi just niisuguste kuritegude puhul karistuse karmistamise. See eelnõu läbis k.a 21. märtsil ka esimese lugemise, kuid on kahjuks siamaani õiguskomisjonis kinni ja pole teisele lugemisele jõudnud. Minu küsimus: kas Justiitsministeerium on kaalunud selle eelnõu edasiviimist oma muudatusettepanekute ja parandamisega, et jõuda lõpplahenduseni – karistuste karmistamiseni?

13:53 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Tõepoolest, saripedofiile peame tõkestama jõulisemalt. Sellepärast on Vabariigi Valitsus esitanud seadusandja menetlusse ohtlike kalduvuskurjategijate tõkestamise seaduse eelnõu, mis näeb ette saripedofiilidele kuni eluaegse vangistuse, kohustusliku käitumiskontrolli, keelu kohtutele neid vabastada või mõista üksnes tingimisi karistust. Samuti on väga oluline ohvri või tema lähedaste õigus olla kohtus ära kuulatud karistuse määramisel ja ka hiljem, isiku võimaliku ennetähtaegse vabastamise arutamisel. Lisaks tuleb tegelikkuses näha kohtutele ette kohustus hinnata isikut võimalikul ennetähtaegsel vangistusest vabastamisel ja arvestada nõusolekut osaleda käitumiskontrolli ajal riski vähendavates teraapiaprogrammides. Nii et valitsus kavatseb jäigemalt midagi ette võtta nende õövastavate kuritegude süüdlastega ja karistustega nende suhtes. Ja poliitika kese on üks: ohutus. Kriminaalpoliitiline eesmärk, mis nende karistuste puhul seatakse, on just nimelt tagada laste ohutus. Kui rääkida EKRE eelnõust, mis puudutab last pornograafilises situatsioonis, pornograafilises materjalis

kujutamist ja selle tegevuse eest karistuste karmistamist, siis parlamendis on see esimese lugemise läbinud. Kindlasti Justiitsministeerium teeb heal meelel ka selle eelnõu pinnalt koostööd, asetades, nagu ma ütlesin, kriminaalpoliitiliselt keskseks laste ohutuse.

13:55 Esimees Eiki Nestor

Jaak Madison, täpsustav küsimus, palun!

13:55 Jaak Madison

Aitäh! Minu täpsustav küsimus ongi tegelikult see, et meie eelnõu kohaselt oleks karmistatud karistusi karistusseadustiku §-de 175, 177 ja 178 puhul, kus näiteks mitmekordse lapsporno tootmise, omamise, levitamise eest oleks võimalik määrata kuni 15-aastane vangistus, esimesel korral kuni 10-aastane vangistus, praegu on see kuni kolm aastat. Justiitsministeeriumi hinnang oli tol hetkel, et see viib karistusseadustiku proportsioonist välja. Kuidas on võimalik, et kuue kuuga on seisukoht kardinaalselt muutunud? Ühel hetkel leitakse, et see viib karistusseadustiku proportsioonist välja, aga nüüd, kui me määrame saripedofiilile eluaegse vangistuse, siis see ei vii. Kas teie seisukoht on siis kuue kuuga muutunud õigemasse suunas, vahetult enne valimisi? Ja teine küsimus. Kuna õiguskomisjonis vist puudub praegu initsiatiiv selle eelnõuga edasi tegeleda – ja kahjuks minul puuduvad ka võimed neid sundida –, siis kas Justiitsministeerium saaks näidata üles initsiatiivi ja teha märke õiguskomisjonile koostöö avaldamise vormi näol?

13:57 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Ei, te ei ole jurist, te ei peagi neid asju nii täpselt mõistma. Tähendab, küsimus on milles? Küsimus on selles, et karistusseadustik kaitseb erinevaid õigushüvesid teatud astmes. Ja loomulikult, teie pakkusite välja, et kui 15-aastasele poisile antakse pornoajakiri, siis seda karistada kuni 10-aastase vabadusekaotusega. Meie sõnum oli selline, et kõrgem õigushüve on kahtlemata kehaline seksuaalne rünnak alaealiste suhtes, kui me kõneleme pedofiilide tegevusest. Sellepärast me oleme öelnud, et saripedofiile tuleb karistada kuni eluaegse vabadusekaotusega. Õigushüvede kaitse peab normaalses riigis asetama astmestikku. Loomulikult oleme valmis tegema igakülgset koostööd ja asetame õigushüvede kaitse loogika keskmeks, lähtudes potentsiaalsete sihtmärgiks olevate ohvrite kaitsest. Nii et siin ei ole mingisugust vastuolu kuue kuu taguse ja praeguse seisukoha vahel. Õigushüvedel, mida kaitsta, on oma hierarhia, neid kaitstakse proportsioonis. See on loogika, millele on üles ehitatud kogu Kesk-Euroopa karistusõiguse dogmaatika.

13:58 Esimees Eiki Nestor

Martin Helme, palun!

13:58 Martin Helme

Aitäh, lugupeetud spiiker! Hea minister! Mul on lihtne küsimus. Kas selles eelnõus, mida te esitlete, on sisse pandud ka pedofiilide registri moodustamine, millele pääseksid ligi näiteks lasteasutused, ja kas on kaalutud ka pedofiilide keemilist kastreerimist karistusliigina? Seda mõnel pool kasutatakse, sest pedofiilia on kõige retsiidivsem kuritegevusliik, mille karistamise meetodid peavadki olema väga jõulised.

13:58 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Jaa. Konkreetselt selles eelnõus neid toodud ei ole, aga ma arvan, et on kindlasti mõistlik neid kaaluda, arutada ettepanekuid, mis puudutavad ühiskonna ohutuse tagamist. Oluline on see, et tegelikult meie karistusregister on inimestele kättesaadav, seal on võimalik päringuid teha. Ma arvan, et täiesti legitiimne on arutada seda, et konkreetselt alaealiste suhtes seksuaalsete rünnete sooritanute nimed teha inimestele veel kättesaadavamaks, nii et nad saavad nende andmetega tutvuda. Ma arvan, et see mõttekäik ei ole sugugi vale.

Mis puudutab keemilist kastreerimist ehk tegelikult keemiliste vahenditega inimese haiglaslike kalduvuste või kirgede kontrolli alla saamist, siis muidugi tuleb seda praktiseerida. Ma olen ise ka andnud vanglateenistusele selge juhtnööri, et tegelikult eeldus ennetähtaegse vabanemise arutamiseks saab olla see, kui isikud kohustuvad selles programmis osalema. Kas selle asja levikut laiemalt kaaluda, ka see on praegu Justiitsministeeriumis arutelul. Ei ole mõtet jätta

rakendamata vahendeid, mis on, nagu näha, mitmete riikide kriminaalpolitsei praktika järgi aidanud kaasa kalduvuskurjategijate ohutustamisele.

14:00 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan selle küsimuse käsitlemise. Palun vabandust Monika Haukanõmmelt, tänan ministreid. Infotund on lõppenud.